

Wim van Gelder, commissaris van de kust

ARNOUD VAN DER MEULEN

In de jaren tachtig was Wim van Gelder gedeputeerde voor het CDA in Noord-Holland. In zijn portefeuille had hij onder andere natuur, landschap en openluchtrecreatie. Nu is hij Commissaris der koningin in Zeeland. Daarnaast is hij penningmeester van de European Union for Coastal Conservation (EUCC). Zijn inzet voor de bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap wordt alom gewaardeerd. Hij ontving de IJsselmeerprijs van de vereniging tot behoud van het IJsselmeer en de gouden kraai van Kritisch Faunabeheer. Tijdens mijn bezoek in het sprookjesachtig mooie provinciehuis in Middelburg, kreeg ik een indruk van het drukke bestaan van een commissaris der Koningin. Ik mocht plaatsnemen op een stoel, die nog warm was van zijn vorige gesprekspartner en de laatste vraag werd beantwoord in een sprint naar een bijeenkomst. Toch wilde Wim van Gelder tijd vrijmaken voor een interview in DUIN, waarin hij vertelt over zijn betrokkenheid bij natuur en landschap aan de kust.

Als kind was Wim van Gelder al gegrepen door de natuur. Hij maakte wandelingen met zijn vader, die vooral in vogels geïnteresseerd was. Als gedeputeerde was hij beleidsmatig betrokken bij natuur, landschap en openluchtrecreatie. Toen is zijn interesse opnieuw gewekt. Sindsdien gaat hij graag met de Flora onder de arm de natuur in en houdt lijsten bij van de planten die hij tegenkomt.

Wim van Gelder: "Ik heb veel nagedacht over de vraag waarom mensen genieten van de natuur. Mij schenkt de natuur levensgeluk, ik geniet ervan, ik ben erdoor geboeid en ik ben ervan onder de indruk. Ik wil dat meedelen aan anderen. Je kunt de vraag filosofisch maat-

Wim van Gelder is sterk betrokken bij de natuur in het algemeen en de kust in het bijzonder. Zo'n commissaris wenst toch iedere kustprovincie? (foto: Jaap Wolterbeek).

schappelijk benaderen: een mens heeft vier relaties, de relatie met het opperwezen, de relatie met anderen, de relatie met jezelf en de relatie met de natuur. Wanneer die relaties niet met elkaar in evenwicht zijn leidt dat tot verwrongenheid. De relatie met de natuur is tegenwoordig bij veel mensen in onze samenleving slecht ontwikkeld. De aandacht beperkt zich teveel tot de nutsfuncties van de natuur. Het CDA ziet de mens als rentmeester van de natuur. Daar kan ik me helemaal in vinden. Ik vind dat de mens de natuur moet beheren, omdat de natuur nuttig is voor de mens, maar ook omdat de natuur een eigen waarde heeft. Ik constateer dat de Nederlandse bevolking natuur belangrijk vindt. Ik wil ernaar streven om dat ook in het overheidsbeleid naar voren te laten komen."

Een dynamisch landschap

Als gedeputeerde heeft Wim van Gelder de ontwikkelingen op het gebied van natuurherstel en natuurontwikkeling in de duinen met grote aandacht gevolgd. Net als de aandacht van de EUCC en de stichting Duinbehoud, is zijn aandacht verbreed van de duinen naar de kust. Wim van Gelder: "De kust is aantrekkelijk omdat het een afwisselend en dynamisch landschap is. Vooral de overgangen van land naar water en van bos naar openheid trekken mij aan. Daarnaast heeft het water mijn bijzondere belangstelling. Het water wordt pas de laatste tijd als natuur gewaardeerd. Dat vind ik een goede ontwikkeling." In de discussies over de aanleg van kunstmatige eilanden voor de kust, moeten de natuurwaarden van het water ook meegewogen worden. Daarbij moeten we niet uit het oog verliezen dat de kust van nature dynamisch hoort te zijn. Een eventueel verlies aan natuurwaarden moet gecompenseerd worden met natuurbouw. We moeten er overigens niet bij voorbaat van uitgaan dat verlies aan natuurwaarden optreedt.

Gunstige ontwikkelingen

Wim van Gelder heeft in Noord-Holland een aantal positieve ontwikkelingen op het gebied van de bescherming van natuur en landschap

Op Schouwen vindt men één van de mooiste stuifduincomplexen van ons land (foto: Rijkswaterstaat).

gestimuleerd en geïnitieerd. Voorbeelden hiervan zijn het beleid van de provincie ten aanzien van ecologisch groenbeheer door overheid, bedrijven particulieren, het project met grote grazers 't Twiske, de oriëntatie van de waterschappen op het groene milieu en de samenwerking tussen de bezoekerscentra langs de Noord-Hollandse kust. In de tachtiger jaren heeft het Provinciaal Waterleiding-bedrijf Noord-Holland (PWN) de doelstellingen waterwinning en natuurbeheer gelijkgesteld. Gelet op het feit dat het PWN grote duingebieden beheert, is dat een belangrijke stap vooruit geweest. Het bedrijf doet veel op het gebied van natuurherstel, natuurontwikkeling, natuureducatie en het in goede banen leiden van recreatie in de duinen.

In Zeeland heeft Wim van Gelder geen beleidsverantwoordelijkheid, maar ook daar constateert hij ontwikkelingen waar hij achter staat. Voorbeelden daarvan zijn de aankoop van het Verdrongen Land van Saeftinghe door het Zeeuwse Landschap, het plan Tureluur op Schouwen Duiveland (oeverbeheer met natuurherstel) en de natuurcompensatie voor de aanleg van de Westerschelde tunnel.

Dynamisch kust- en oeverbeheer

Het dynamisch kustbeheer biedt door de integrale benadering veel kansen. In de eerste plaats voor natuurontwikkeling. Maar ook voor economische ontwikkeling. Een aantrekkelijk landschap is immers voor recreatie en toerisme van groot belang. In Zeeland is in het kader van dynamisch oeverbeheer, voorgesteld om polders te veranderen in schorren. Deze 'ontpoldering' zou het verlies van schorren in het

Verdrongen Land van Saeftinghe, als gevolg van het uitdiepen van de Schelde compenseren. De voorstellen moesten een open planprocedure doorlopen. In zo'n procedure is de inbreng van alle actoren waardevol. De procedure heeft echter geen kans als één partij het proces bewust verstoort. En dat is precies wat er gebeurde bij de discussie over de ontpoldering. Voorafgaand aan de procedure moet je dus eerst de bereidheid om een open gesprek te voeren inventariseren. Eigenlijk is de ontpoldering gewoon de speelbal geworden van de tegenstelling tussen landbouw en natuur. Men heeft de discussie bewust laten ontsporen.

Natuurbescherming in de toekomst

Bij de bevolking bestaat over het algemeen een groeiend positief gevoel jegens de natuur. De natuurbescherming moet dat bevorderen en erop toezien dat het tot uiting komt in het gedrag van de overheid. Bij de ontwikkeling van plannen moet de natuurbescherming uitleggen waarom bepaalde dingen niet op bepaalde plaatsen kunnen. Daarbij moet de betekenis van de natuurwaarden duidelijk gemaakt worden. Van belang is dat het natuuraspect vroeg in de planfase wordt meegenomen. Organisaties als de Stichting Duinbehoud en de EUCC benaderen de overheid met kennis. De overheid waardeert dat tegenwoordig. Daarom is natuur- en milieuonderzoek ook van groot belang. Ten aanzien van natuur en landschap moet men minder in tegenstellingen denken. De sectoren natuur en landschap, landbouw en openluchtrecreatie moeten elkaar versterken in plaats van tegenwerken. Dat zou de redding van het landelijk gebied zijn.